

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maja Strnad
Lokalne volitve 2010 – primer občine Ivančna Gorica
Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maja Strnad

Mentor: izr. prof. dr. Marjan Brezovšek

Lokalne volitve 2010 – primer občine Ivančna Gorica

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

***Ko hodiš, pojdi zmeraj do konca. (...)
A če ne prideš ne prvič ne drugič
do krova in pravega kova,
poskusi vnovič
in zopet
in znova.
(Pavček 2009, 78)***

*Iskreno se zahvaljujem mentorju, izr. prof. dr. Marjanu Brezovšku, za vso pomoč
in usmeritve pri izdelavi diplomske naloge.*

*Posebno zahvalo pa namenjam svojim staršema, Mileni in Dušanu, bratoma Simonu
in Jerneju ter seveda Damjanu, ki so mi ves čas stali ob strani.*

Lokalne volitve 2010 – primer občine Ivančna Gorica

Temeljno načelo lokalne samouprave je načelo subsidiarnosti, ki se ga uresničuje s procesom decentralizacije in prinaša razdeljevanje pristojnosti glede urejanja javnih zadev. Od ponovne uvedbe lokalne samouprave v Sloveniji so vsake lokalne volitve za vsako posamezno občino posebej pomembne. Od njih je odvisno, kdo bo vodil občino ter kakšna bo sestava občinskega sveta, ki je osrednji organ odločanja v lokalni skupnosti. Zanimanje za lokalno politiko je na splošno večje, kot zanimanje za politiko na državni ravni, saj se vsa vprašanja dotikajo izključno problematike, ki se pojavlja v neki določeni lokalni skupnosti. Najbolj razširjena oblika politične participacije državljanov na lokalni ravni je glasovanje na volitvah.

V diplomski nalogi so predstavljene zadnje lokalne volitve v občini Ivančna Gorica, kjer je osredotočenost predvsem na volilno udeležbo, sestavo občinskega sveta ter pomen in vpliv neodvisnih kandidatov in list kandidatov. V občini Ivančna Gorica se člane občinskega sveta voli po proporcionalnem volilnem sistemu, zato so neodvisni kandidati težje izvoljivi. Večino v občinskem svetu je vedno dobila SDS, prav tako pa je tudi vedno predlagala izvoljenega kandidata za župana.

Ključne besede: koalicija, lokalne volitve, neodvisne liste, občina, participacija.

Local Elections 2010 – The Case of Ivančna Gorica Municipality

The basic principal of local self-government is the principle of subsidiary, which is realized with process of decentralization. This brings distribution of competences to regulate public affairs. Every local election is important for each municipality. On it depends who will lead municipality and what kind of structure of the municipal council will be. The Municipal Council is the main decision-making body of the local community. Interest for local policies is higher than interest for national policies because all questions touches only local problems. The most important form of political participation is voting on elections.

In following diploma we can find analysis of latest local election in Ivančna Gorica municipality. The focus is on electoral participation, composition of the municipal council, the importance and impact of independent candidates and lists of candidates. In Ivančna Gorica municipality the municipal council members are elected by proportional representation electoral system and therefore there is harder to be elected for independent candidates. Most of the municipal council has still got the SDS, and it has always proposed a candidate for an elected mayor.

Key words: coalition, local elections, independent candidates and lists of candidates, municipality, participation.

KAZALO VSEBINE

1	Uvod	8
2	Metodološki okvir	9
2.1	Struktura diplomske naloge	9
2.2	Predmet in cilj preučevanja	9
2.3	Hipoteze	9
2.4	Metode in tehnike	10
3	Opredelitev temeljnih pojmov in teoretična izhodišča	11
3.1	Lokalna skupnost	11
3.2	Lokalna samouprava	11
3.2.1	Lokalna samouprava v slovenski ustavi	12
3.3	Občina	13
3.3.1	Naloge občin	13
3.3.2	Organi občine	15
3.3.2.1	Občinski svet	15
3.3.2.2	Župan	15
3.3.2.3	Nadzorni odbor	16
3.4	Lokalne volitve	17
3.4.1	Volitve članov občinskih svetov	17
3.4.2	Volitve za župana	18
4	Politična participacija	19
4.1	Oblike politične participacije na lokalni ravni	19
5	Fenomen neodvisnih kandidatov in list	21
6	Koalicijsko povezovanje	22
6.1	Koalicijsko povezovanje v Sloveniji na državni ravni	22
6.2	Koalicijsko povezovanje na lokalni ravni	24
7	Analiza lokalnih volitev v občini Ivančna Gorica	26
7.1	Splošno o lokalnih volitvah v občini Ivančna Gorica in predstavitev volilnih rezultatov	26
7.1.1	Volitve v občinski svet občine Ivančna Gorica	26
7.1.2	Volitve za župana	27
7.2	Politična oz. volilna participacija v občini Ivančna Gorica	28
7.2.1	Primerjava volilne udeležbe s primerljivo občino	29
7.3	Vpliv neodvisnih list	30

7.4 Koalicijsko povezovanje v občini Ivančna Gorica.....	33
8 Sklep in zaključek.....	36
9 Literatura.....	39
Priloge.....	42
Priloga A: Rezultati lokalnih volitev leta 2006 in 2010 v občini Ivančna Gorica po posameznih volilnih enotah.....	42
Priloga B: Rezultati drugega kroga županskih volitev v občini Ivančna Gorica leta 2010.	42
Priloga C: Intervju z županom občine Ivančna Gorica, Dušanom Strnadom.....	43

KAZALO SHEM, GRAFOV IN TABEL

Shema 4.1 : <i>Oblike participacije na lokalni ravni.....</i>	20
Graf 7.1 : <i>Primerjava doseženih odstotkov glasov leta 2006 z letom 2010 .....</i>	27
Tabela 6.1 : <i>Modeli koalicij v Sloveniji in njihovo trajanje.....</i>	23
Tabela 7.1 : <i>Delež prejetih glasov v občinski svet v občini Ivančna Gorica za leto 2006 in 2010.....</i>	26
Tabela 7.2 : <i>Kandidati, njihovi predlagatelji ter delež dobljenih glasov na volitvah za župana leta 2006 in 2010.....</i>	28
Tabela 7.3 : <i>Primerjava volilne udeležbe leta 2006 z letom 2010 .....</i>	29
Tabela 7.4 : <i>Primerjava volilne udeležbe leta 2006 z letom 2010 v občini Ivančna Gorica in občini Grosuplje.....</i>	30

SEZNAM KRATIC

DeSUS	-	Demokratska stranka upokojencev Slovenije
DS	-	Demokratska stranka
DSD (DSDS)	-	Demokratska stranka dela in solidarnosti
LDS	-	Liberalna demokracija Slovenije
LS	-	Liberalna stranka
NSi	-	Nova Slovenija
SD (ZLSD)	-	Socialni demokrati
SDS (SDSS)	-	Slovenska demokratska stranka
SDZ	-	Slovenska demokratska zveza
SDZS	-	Socialdemokratska zveza
SKD	-	Slovenski krščanski demokrati
SKZ	-	Slovenska kmečka zveza
SLS	-	Slovenska ljudska stranka
SMS	-	Stranka mladih Slovenije
SNS	-	Slovenska nacionalna stranka
SSS	-	Socialistična stranka Slovenije
SU	-	Slovenska unija
ZS	-	Zeleni Slovenije

1 Uvod

Volitve so tesno povezane s teorijami moderne demokracije, ko se je razvila in uveljavila predstavniška demokracija. Moderne demokracije namreč temeljijo na načelu ljudske suverenosti, kar pomeni, da oblast na določenem ozemlju oziroma v državi pripada ljudstvu. Ljudstvo lahko svojo oblast izvaja posredno ali neposredno, zato govorimo o posredni ali neposredni demokraciji. V današnjem času prevladuje posredna demokracija, se pravi demokracija, v kateri odločitve sprejemajo posamezniki, katere izvoli ljudstvo, ti pa sestavljajo predstavniško telo (Krašovec 2007, 9).

Lokalne volitve pogosto opredeljujemo kot drugorazredne volitve. Večinoma jih povezujemo kot z nekakšnim indikatorjem za parlamentarne volitve. Vendar pa je pomembnost lokalnih volitev povsem primerljiva s pomembnostjo parlamentarnih. Tu je v ospredju predvsem politični vidik. Na vsakih lokalnih volitvah, tudi leta 2010, se večina ljudi sprašuje, koliko odstotkov glasov bo skupno dobila katerakoli politična stranka in koliko ima na podlagi teh rezultatov možnosti izvolitve v parlament na naslednjih parlamentarnih volitvah. Ali je res, da bo tista politična stranka, ki skupno dobi največ glasov po celotni Sloveniji, prav tako dobila največ glasov na parlamentarnih volitvah? Na takšna vprašanja moramo odgovoriti precej pazljivo. Namreč, na lokalnih volitvah se pojavljajo tudi takšne stranke, ki so le »lokalne« in se ne pojavljajo na območju celotne Slovenije. Tudi na primer kakšna neznana oz. neuspešna stranka lahko na lokalnem nivoju dobi večino, na parlamentarnih volitvah pa ne doseže niti volilnega praga za vstop v parlament.

Prve volitve v organe občin kot temeljne enote lokalne samouprave so bile izvedene 4. decembra 1994. Takrat je bilo 147 občin, od tega 11 mestnih. Na volitvah oktobra 2010 pa se je volilo v 208 občinah, saj v občini Trebnje in Koper ni bilo volitev, zaradi odcepitve Mirne od občine Trebnje in Ankarana od občine Koper. Volitve v občini Trebnje in Mirna so bile aprila 2011, saj je ustavno sodišče odločilo, da je Mirna upravičena postati nova občina, volitve v občini Koper pa so se odvile julija 2011. Prve volitve v občini Mirna in Ankarana bodo tako leta 2014; skupno bo torej 212 občin.

2 Metodološki okvir

2.1 Struktura diplomske naloge

Diplomska naloga sestoji iz dveh delov, teoretičnega ter raziskovalnega. V teoretičnem delu najprej opredelim temeljne pojme, ki so pomembni za razumevanje lokalne samouprave, sistema volitev ter vsa ostala vprašanja s področja delovanja občine. Obenem so predstavljena tudi teoretična izhodišča. V praktičnem oz. raziskovalnem delu pa se osredotočim le na izbrano občino, občino Ivančna Gorica, ki vsebuje analizo zadnjih dveh lokalnih volitev. Raziskovalno delo se navezuje na rezultate volitev v tej občini, s katerimi skušam odgovoriti na tri spodaj zastavljene hipoteze ter interpretirati dobljene rezultate. Diplomsko nalogo zaključim s sklepom, kjer zastavljene hipoteze potrdim oz. zavržem in splošnim zaključkom. Na koncu diplomske naloge pa se nahajajo še priloge, ki sem jih uporabila pri pripravi analize.

2.2 Predmet in cilj preučevanja

S sistemom lokalnih volitev se urejajo volitve različnih organov lokalne samouprave. Poleg volitev v občinske svete namreč Zakon o lokalnih volitvah ureja še volitve županov ter volitve krajevnih, vaških in četrtnih skupnosti. Lokalne volitve leta 2010 so bile v občini Ivančna Gorica zelo pomembne za občane. Zakaj? Že od leta 1994 (od ustanovitve) je imela občina Ivančna Gorica istega župana, ki je na vsakih volitvah prepričljivo zmagal. V letu 2010 pa se ni odločil kandidirati, kar je posledično prineslo tudi večje število kandidatov za župana kot prejšnja leta.

V svoji diplomski nalogi sem si za temeljni predmet raziskovanja postavila analizo lokalnih volitev leta 2010 na primeru občine Ivančna Gorica. Dotaknila se bom tako volilne udeležbe kot koalicijskega povezovanja na lokalnem nivoju. Vsekakor pa bom vključila tudi t.i. fenomen neodvisnih list, ki ga bom poskušala prenesti na raven občine Ivančne Gorice.

2.3 Hipoteze

Če želimo pripraviti in predstaviti dobro analizo lokalnih volitev ter obenem prikazati tudi strankarsko strukturo občine oz. občinskega sveta, se je potrebno dotakniti več dejavnikov in

ne le primerjave končnih volilnih rezultatov. Zato bom skozi diplomsko nalogo preverjala naslednje zastavljene hipoteze:

Hipoteza 1: *Višja volilna udeležba na lokalnih volitvah v občini Ivančna Gorica je v veliki meri odvisna od večjega števila kandidatov za župana.*

Hipoteza 2: *Neodvisni kandidati in neodvisne liste v občini Ivančna Gorica nimajo velikega vpliva na končni volilni rezultat.*

Hipoteza 3: *Koalicijsko povezovanje v občini Ivančna Gorica je odvisno od strankarske pripadnosti župana.*

2.4 Metode in tehnike

Za raziskavo zgoraj zastavljenih hipotez si je potrebno izbrati najbolj ustrezne metode in tehnike. Prva metoda, ki sem jo uporabila in jo opazimo že v začetku diplomske naloge, je *deskriptivna metoda*, njen namen je razjasnitev osnovnih pojmov. Nadalje pa sem uporabila še *analizo primarnih in sekundarnih virov* ter *študijo primera*, kjer je primer občina Ivančna Gorica. Nenazadnje pa je ena izmed uporabljenih tehnik tudi *intervju*, ki sem ga opravila z županom občine Ivančna Gorica, s katerim sem pridobila veliko potrebnih in relevantnih podatkov. Pri raziskovanju volilne udeležbe oz. participacije pa sem uporabila tudi *primerjalno raziskovanje* s sosednjo občino Grosuplje.

3 Opredelitev temeljnih pojmov in teoretična izhodišča

3.1 Lokalna skupnost

Lokalna skupnost je tista teritorialna družbena skupnost, kjer na najnižji ravni nastajajo določene skupne potrebe prebivalcev, ki jih je mogoče reševati le na skupen način (Šmidovnik 1995). Gre za družbeno skupnost, ki obstoji na območju enega ali več naselij. Je naravna življenjska skupnost (Grad 1998, 13). Lokalne skupnosti so si med sabo zelo različne, tako po velikosti, kot po številu prebivalstva. Potrebe so zato v manjših skupnostih bolj enostavne, kot v večjih. Večja mesta imajo namreč bolj zapleten organizem, z nadvse raznovrstnimi potrebami. Lokalne skupnosti pa se lahko deli še na širše ali ožje. Ožje so tiste lokalne skupnosti, ki obsegajo eno ali več naselij, širše pa obsegajo mnogo večje območje kot ožje lokalne skupnosti. Ožje so potemtakem lahko deli širših lokalnih skupnosti, te pa so lahko deli še širših. Ožje lokalne skupnosti se imenujejo občina, širše pa imajo več imen, odvisno od države. Lahko so okraji, grofije, pokrajine, regije, dežele,... (Grad 1998, 14). V Sloveniji imamo le ožje lokalne skupnosti, torej občine. Za lokalno skupnost je izredno pomembno, da ima določen organizacijski status. S svojim delovanjem razbremenuje državo, saj izvaja dejavnosti, ki bi jih v nasprotnem primeru morala zagotoviti država.

3.2 Lokalna samouprava

Lokalna samouprava označuje način upravljanja javnih zadev, pri katerem posredno ali neposredno, preko izvoljenih predstavnikov, sodelujejo prebivalci določene teritorialne skupnosti, ki je ožja od države (Virant 2004, 161). Prebivalci lokalnih skupnosti tako samostojno opravljajo del javnih zadev, brez vmešavanja države. Seveda pa mora država tem skupnostim priznati pravni obstoj ter jim podeliti pravico odločanja in dodeliti sredstva, s katerimi ureja določene zadeve. Država to pravico podeli praviloma z zakonom, ponekod pa kar že z ustavo. Za lokalno samoupravo je značilno, da vsebuje teritorialni (lokalno skupnost), funkcionalni (lastno delovno področje), organizacijski (opravljanje nalog neposredno ali po svojih organih), materialno-finančni (lastna materialna in finančna sredstva) in pravni (lastnost pravne osebe) element. Država se ukvarja predvsem z izvajanjem oblasti, lokalna samouprava pa se ukvarja zlasti s praktičnimi zadevami, ki se tičejo življenja in dela občanov, ki so javnega pomena v lokalni skupnosti (Grad 1998, 14–17). To so lokalne zadeve, ki pa jih pravzaprav ne moremo natančno določiti. Vendar pa gre po večini za zadeve, povezane s socialnimi, zdravstvenimi, izobraževalnimi in družbenimi področji. Prav tako pa je

pomembno, da lokalna samouprava opravlja naloge iz naslova gospodarstva – gospodarska infrastruktura, velik pomen pa ima tudi komunala dejavnost.

3.2.1 Lokalna samouprava v slovenski ustavi

V Ustavi je lokalna samouprava prisotna v dveh delih. Začne se v splošnem, začetnem delu, kjer 9. člen zagotavlja prebivalcem Republike Slovenije lokalno samoupravo. Naslednji, 10. Člen, je posredno povezan z lokalno samoupravo, saj pravi: »Glavno mesto Slovenije je Ljubljana.« (Ustava, RS Ur. l. RS 33/1991). Nadalnje pa se lokalna samouprava ponovno pojavi v petem delu ustave, kjer ji je namenjeno 6 členov; od člena 138 do 144. V členih je zapisano naslednje:

- *138. člen* (uresničevanje lokalne samouprave): Prebivalci Slovenije uresničujejo lokalno samoupravo v občinah in drugih lokalnih skupnostih.
- *139. člen* (občina): Občina je samoupravna lokalna skupnost. Območje občine obsega naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev. Občina se ustanovi z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na določenem območju. Zakon tudi določi območje občine.
- *140. člen* (delovno področje samoupravnih lokalnih skupnosti): V pristojnost občine spadajo lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine. Po predhodnem soglasju občine ali širše samoupravne lokalne skupnosti lahko država z zakonom prenese na občino ali širšo samoupravno lokalno skupnost opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti, če za to zagotovi tudi sredstva. V zadevah, ki jih je na organe lokalne skupnosti prenesla država, opravljajo državni organi tudi nadzor nad primernostjo in strokovnostjo njihovega dela.
- *141. člen* (mestna občina): Mesto lahko dobi po postopku in ob pogojih, ki jih določa zakon, status mestne občine. Mestna občina opravlja kot svoje tudi z zakonom določene naloge iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mest.
- *142. člen* (dohodki občine): Občina se financira iz lastnih virov. Občinam, ki zaradi slabše gospodarske razvitosti ne morejo v celoti zagotoviti opravljanje svojih nalog, država v skladu z zakonsko določenimi načeli in merili zagotovi dodatna sredstva.
- *143. člen* (širše samoupravne lokalne skupnosti): Občine se samostojno odločajo o povezovanju v širše samoupravne lokalne skupnosti, tudi v pokrajine, za urejanje in opravljanje lokalnih zadev širšega pomena. V sporazumu z njimi prenese država nanje določene zadeve iz državne pristojnosti v njihovo izvirno pristojnost in določi udeležbo

teh skupnosti pri predlaganju ter izvrševanju nekaterih zadev iz državne pristojnosti. Načela in merila za prenos pristojnosti iz prejšnjega odstavka ureja zakon.

- *144. člen* (nadzor državnih organov): Državni organi nadzorujejo zakonitost dela organov lokalnih skupnosti.

Ustavne določbe o lokalni samoupravi so precej splošne, podrobnejša vprašanja mora urejati Zakon o lokalni samoupravi (ZLS, Ur. l. RS 72/1993), ki določa načela za ureditev lokalnih samoupravnih skupnosti .

3.3 Občina

Občina je prva in temeljna oblika lokalne skupnosti, ki je nastala iz naravne težnje po večji funkcijski mobilnosti in učinkovitosti. Ustava Republike Slovenije določa, da območje občine obsega naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev. Meje občine so točno določene za vsako naselje. Za občino je bistvena sestavina povezanost ljudi na določenem geografskem prostoru. Občina je temeljna lokalna samoupravna skupnost, ki v okviru ustave in zakonov samostojno ureja in upravlja svoje zadeve in izvršuje naloge, ki so nanjo prenesene z zakoni. Glavne sestavine, ki so značilne za občino, so (Vlaj 2004, 17–19):

- občina je najvažnejši tip lokalne skupnosti,
- občina ima položaj samoupravnosti,
- občina je oblikovana v okviru zgodovinske, naravno nastale lokalne skupnosti.

V Sloveniji poznamo štiri tipe občin: podeželske, mestne, občina, v kateri se nahaja glavno mesto ter posebne kategorije občin po Zakonu o lokalni samoupravi (v kateri se voli romskega svetnika).

3.3.1 Naloge občin

Ustavna koncepcija v Republiki Sloveniji izhaja iz popolne ločitve občine in države. To se kaže predvsem v tem, da občini brez soglasja države ni mogoče dodeliti prav nobenih državnih nalog (Brezovnik in drugi 2005, 152). Občine v Sloveniji opravljajo izvirne in prenesene naloge. Za zadovoljevanje potreb občanov občina samostojno opravlja naslednje naloge (ZLS, Ur. l. RS 72/1993, 21. čl.):

- upravlja občinsko premoženje,
- omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine,

- pospešuje vzgojno izobraževalno, informacijsko, dokumentacijsko, društveno, turistično, kulturno in drugo, dejavnost na svojem območju,
- sprejema statut občine in druge splošne akte,
- organizira občinsko upravo,
- ureja druge lokalne zadeve javnega pomena,
- pospešuje službe socialnega skrbstva, za predšolsko varstvo, osnovno varstvo otroka in družine, za socialno ogrožene, invalide in ostarele,
- skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, za varstvo pred hrupom, za zbiranje in odlaganje odpadkov in opravlja druge dejavnosti varstva okolja,
- ureja in vzdržuje vodovodne in energetske komunalne objekte,
- ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj in skrbi za povečanje najemnega socialnega sklada stanovanj,
- v okviru svojih pristojnosti ureja, upravlja in skrbi, za lokalne javne službe,
- pospešuje razvoj športa in rekreacije,
- gradi, vzdržuje in ureja lokalne javne ceste, javne poti, rekreacijske in druge javne površine,
- opravlja nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami,
- organizira komunalno-redarstveno službo in skrbi za red v občini,
- skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč,
- zagotavlja izvensodno poravnavo sporov,
- organizira pomoč in reševanje za primere elementarnih in drugih nesreč,
- organizira opravljanje pokopališke in pogrebne službe,
- določa prekrške in denarne kazni za prekrške, s katerimi se kršijo predpisi občine.

Če vse našete naloge strnemo v nekakšna »področja« nalog občin, pa so to urejanje komunalnega gospodarstva, socialno življenje, zagotavljanje javnega miru in reda, prostorsko načrtovanje, varstvo okolja, skrb za lokalno infrastrukturo, opravljanje nadzora nad lokalnimi razmerami ter gospodarjenje z občinskim premoženjem (Vlaj 2004, 203).

Poleg lastnih nalog občine oziroma tistih, ki predstavljajo izvirne naloge občin, lahko opravlja tudi prenesene naloge. Prenesene naloge so naloge iz državne pristojnosti, ki jih država lahko z zakonom prenese na občino (Brezovnik in drugi 2005, 153).

3.3.2 Organi občine

V ureditvi lokalne samouprave v Sloveniji sta poglavitna organa občine občinski svet in župan, poleg njiju pa v občini deluje še nadzorni odbor.

3.3.2.1 Občinski svet

Občinski svet je, kot določa 29. člen ZLS, »najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine«. Najpomembnejše pristojnosti občinskega sveta so naslednje (Virant 2004, 180):

- sprejema statut občine in odloke (občinske splošne pravne akte ali predpise),
- sprejema prostorske plane in prostorske izvedbene akte,
- sprejema občinski proračun in zaključni račun,
- daje soglasje k prenosu nalog iz državne pristojnosti na občino,
- na predlog župana imenuje in razrešuje enega ali več podžupanov,
- imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora ter člane komisij in odborov občinskega sveta,
- daje mnenja k imenovanju načelnikov upravnih enot,
- imenuje in razrešuje predstavnike občine v sosvetu načelnika upravne enote,
- odloča o pridobitvi in odtujitvi nepremičnin.

Občinski svet šteje od 7 do 45 članov, odvisno od števila prebivalcev občine. Voli se ga neposredno. Občinski svet ima odbore ter komisije, ki so njegova delovna telesa. Delovna telesa nimajo pristojnosti odločanja, temveč le obravnavajo predloge in oblikujejo svoja stališča do njih, preden jih plenarno obravnava občinski svet. Zakon dopušča, da občinski svet imenuje člane delovnih teles tudi izmed občanov in ne le izmed svojih članov (Virant 2004, 181).

3.3.2.2 Župan

Poleg občinskega sveta, ki sprejema temeljne odločitve v občini, je organ občine tudi župan, ki se voli neposredno za štiri leta. Je izvršilni in individualni organ, katerega glavna naloga je, da vodi občinsko upravo in predstavlja ter zastopa občino kot pravno osebo (sklepa pravne posle v njenem imenu in za njen račun). Njegova funkcija je nezdružljiva s funkcijo člana občinskega sveta, saj članu občinskega sveta, ki je izvoljen za župana, preneha mandat člana

občinskega sveta (Grad 1998, 126). Župan ni odgovoren občinskemu svetu za svoje delo. Njegove pristojnosti so (Virant 2004, 181–82):

- skrbi za izvrševanje odločitev občinskega sveta,
- predlaga občinskemu svetu v sprejem spremembe statuta, odloka, proračun in druge odločitve,
- je predstojnik občinske uprave, imenuje in razrešuje tajnika občine (osebo, ki neposredno vodi delo uprave),
- določa sistematizacijo delovnih mest v občinski upravi, imenuje in razrešuje delavce v občinski upravi (za imenovanje in razreševanje zaposlenih lahko župan pooblasti tudi tajnika),
- skrbi za objavo občinskih splošnih pravnih aktov,
- nadzira zakonitost predpisov in drugih odločitev, ki jih sprejme občinski svet.

Župan tudi sklicuje in vodi seje občinskega sveta. Če župan noče, ali ne more sklicati seje, lahko ena tretjina svetnikov sama skliče sejo. Župan je edini predlagatelj proračuna, lahko pa predlaga tudi vsak drug občinski pravni akt. Župan pa je prav tako tudi varuh ustavnosti in zakonitosti v občini, kar pomeni, da lahko zadrži izvrševanje katerekoli odločitve občinskega sveta, če upravičeno meni, da je nezakonita ali neustavna, do odločitve ustavnega sodišča (Vlaj 1998).

3.3.2.3 Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je najvišji organ nadzora javne porabe v občini. Njegove člane imenuje občinski svet, pri čemer ne morejo biti imenovani člani občinskega sveta niti občinski uradniki, drugi javni uslužbenci ali člani poslovdstev organizacij, ki so uporabniki proračunskih sredstev. Nadzorni odbor nadzoruje finančno poslovanje občine in opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine. Prav tako pa nadzoruje smotrnost porabe proračunskih sredstev in finančno poslovanje uporabnikov občinskih proračunskih sredstev (Grad 1998, 129).

3.4 Lokalne volitve

Za razliko od državnoborskih volitev in volitev predsednika države, za katera je že v ustavi določeno, da se volita neposredno in na podlagi splošne in enake volilne pravice, ustava za lokalne volitve ne določa niti organov lokalne skupnosti, niti njihovih volitev. Vendar je jasno, da so volitve organov lokalne skupnosti neločljiv in nujen del lokalne samouprave, zato se ustavno zagotovljena volilna pravica nanaša ne samo na državne, temveč tudi na lokalne volitve (Grad 1998, 147). Je pa že v Zakonu o lokalni samoupravi določeno, da se občinski svet in župan volita na podlagi splošne in enake volilne pravice z neposrednim in tajnim glasovanjem. Podrobneje pa so ta načela urejena v Zakonu o lokalnih volitvah.

3.4.1 Volitve članov občinskih svetov

Občinski svet se voli po večinskem ali proporcionalnem volilnem sistemu. Če šteje občinski svet manj kot 12 članov, se le-ti volijo po večinskem načelu¹, sicer pa po proporcionalnem načelu. Pri volitvah po večinskem sistemu se oblikuje v občini praviloma toliko volilnih enot, kolikor je članov sveta. To so t.i. uninominalne volilne enote. Oblikujejo se lahko tudi volilne enote, v katerih se volita dva ali trije člani sveta. Če občinski svet šteje sedem članov, se lahko vsi člani občinskega sveta volijo v občini kot eni volilni enoti. Mandati se delijo po sistemu relativne večine. Pri proporcionalnih volitvah pa je praviloma volilna enota ena sama (območje celotne občine), lahko pa se občina razdeli na volilne enote, pri čemer se v volilni enoti ne more voliti manj kot pet članov sveta. Mandati se delijo proporcionalno (po d'Hondtovem sistemu) med liste kandidatov. Če je volilnih enot več, se mandati razdelijo najprej na podlagi volilnega količnika v volilni enoti, nato pa še na ravni občine, tako da je sistem ugotavljanja izida povsem proporcionalen (Virant 2004, 181). Posebnost proporcionalnih volitev pa je še preferenčno glasovanje. To pomeni, da volivec znotraj liste podeli svoj glas izbranemu kandidatu, če želi². Preferenčni glas je koristen s tega vidika, da lahko volivci dodatno vplivajo na sestavo občinskega oz. mestnega sveta.

---

¹ V Sloveniji je slaba tretjina takšnih občin - občin, ki imajo od 7-11 svetnikov.

² Kandidati so, preprosto rečeno, izvoljeni po vrstnem redu z liste. Preferenčni glas pa lahko vpiva na drugačno razporeditev. V občinski svet je lahko izvoljen tudi kandidat s konca liste, ki se nahaja na t.i. neizvoljivem mestu, če pridobi vsaj 10% preferenčnih glasov. Vendar pa mora svoj preferenčni glas oddati vsaj 25% volivcev v celotni občini. V Ivančni Gorici se je to zgodilo samo enkrat, in sicer na lokalnih volitvah leta 2006.

V primeru, da nekemu članu občinskega sveta preneha mandat oz. odstopi z mesta občinskega svetnika, se opravijo nadomestne volitve, v kolikor je bil izvoljen preko večinskih volitev. Če pa preneha mandat članu občinskega sveta, ki je kandidiral na listi po proporcionalnem sistemu, pa postane član občinskega sveta tisti kandidat, kateri je kandidiral zaporedno za njim na isti listi. Vendar pa to ne velja v primeru, če občinski svetnik preneha mandat v šestih mesecih od izvolitve in potrditve mandata. V kolikor svetnik odstopi znotraj teh šestih mesecev, pa se opravijo nadomestne volitve.

3.4.2 Volitve za župana

Pri volitvah za župana gre za volitve individualnega organa, zato je postopek enostavnejši kot pri volitvah članov občinskega sveta. Zakon o lokalnih volitvah ureja samo najnujnejša vprašanja glede teh volitev, glede vsega drugega pa se smiselno uporabljajo določbe Zakona o volitvah občinskih svetov (Grad 1998, 188).

Pravico postaviti kandidata za župana imajo politične stranke in skupine volivcev. Skupina volivcev mora zbrati od 50-250 podpisov volivcev, ki imajo stalno prebivališče v občini. Z letom 2010 so v veljavo vstopila nova pravila glede števila podpisov volivcev, saj mora sedaj kandidat zbrati 2% podpisov od števila volivcev na prejšnjih lokalnih volitvah, ki so volili v prvem krogu.

Župana se voli po sistemu absolutne večine, torej je večinski dvokrožni sistem. Izvoljen je kandidat, ki dobi več kot polovico glasov volivcev, ki so glasovali. Če v prvem krogu noben kandidat ne dobi potrebne večine, se izvede še drugi krog glasovanja, v katerem nastopata samo tista dva kandidata, ki sta v prvem krogu dobila največ glasov (Virant 2004, 181).

4 Politična participacija

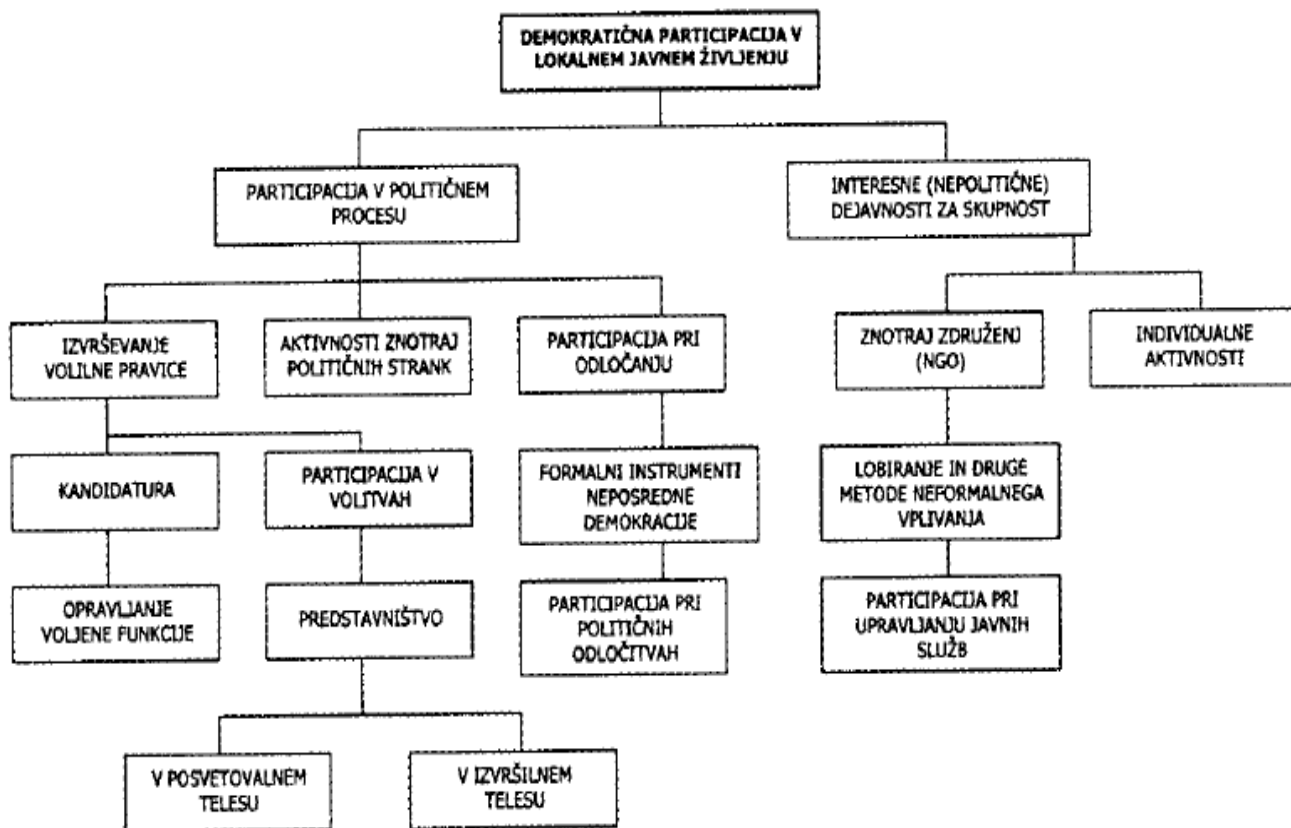
Politične stranke in izvoljena politična telesa so pomemben prostor participacije, vendar pa z vidika aktivnega državljana te oblike ne zadostujejo več. Participacija je dejavnost, kjer posameznik sodeluje v procesih odločanja in v aktivnostih na področju družbenega življenja. Brezovšek (1995) politično participacijo opredeljuje kot participacijo v procesu vladanja in kot priložnost za državljane, da so udeleženi v procesu, s katerim se izbirajo politični voditelji ter uresničujejo vladne politike.

Nagy (v Brezovšek 2004, 16) deli participacijo v dve kategoriji: formalna in neformalna participacija. Formalne oblike so zakonodajno opredeljene in so obvezujoče, pri neformalnih oblikah participacije pa javnost sama odloča o tem, kakšno obliko udeležbe bo v posameznih primerih uporabila. Participacija na lokalni ravni vsebuje dva zorna kota: participacija v političnem procesu in interesne dejavnosti za skupnost.

4.1 Oblike politične participacije na lokalni ravni

Najbolj razširjen način participacije je glasovanje na volitvah. Poleg tega poznamo še glasovanje na referendumih, sodelovanje na političnih demokracijah, sodelovanje v volilni kampanji, aktivno članstvo v politični stranki ali skupini pritiska, različne oblike državljanske nepokorščine, ... (Brezovšek 2004). Zgodi se, da ti kanali vplivanja ne zadostujejo več, zato se razvijajo vedno nove oblike neformalne participacije. To so na primer organizirane skupine državljanov, ki se povezujejo v mreže in skušajo vplivati na oblikovanje politik, »grass-root« lobiranje in uporaba novih tehnologij za predloge in razprave.

Shema 4.1 : *Oblike participacije na lokalni ravni*

Vir: Brezovšek (2004, 16).

5 Fenomen neodvisnih kandidatov in list

Neodvisni kandidati so tisti kandidati, ki na volitvah niso uvrščeni na kandidatne liste katere izmed političnih strank. Fenomen neodvisnih kandidatov se pojavlja v obdobju od slovenske osamosvojitve naprej, saj je od ponovne vzpostavitve lokalne samouprave leta 1994 moč opaziti vedno več neodvisnih kandidatov, ki kandidirajo na lokalnih volitvah (Haček 2009, 67).

Na slovensko ozemlje so politične stranke prišle v drugi polovici 19. stoletja, nato pa pred 2. svetovno vojno izginile. Ponovno so se pojavile v osemdesetih in začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja. Politične stranke imajo pomembno vlogo na volitvah in s tem pri procesu izbire kandidatov za volitve (Fink–Hafner in Krašovec 2000, 143). Kandidatom torej pomagajo vstopiti v predstavniška telesa, ti pa naj bi ji v zameno izražali lojalnost in delovali v skladu s strankarskimi pričakovanji. Močno vlogo strank na parlamentarnih volitvah je opaziti tudi z vidika majhnega števila neodvisnih kandidatov in še manjšega števila izvoljenih neodvisnih kandidatov. Vendar pa to ne velja v tolikšni meri na lokalnih volitvah, kot na parlamentarnih in predsedniških volitvah (Haček 2009, 69).

6 Koalicijsko povezovanje

Pojav koalicij pri oblikovanju različnih oblik lokalnih in državnih oblasti je zelo pogost in tudi znan pojav. Pojem koalicija pomeni, da se skupina političnih strank (najmanj dve politični stranki) poveže z namenom, da si pridobi večino sedežev v občinskem ali mestnem svetu in si tako pridobi nadzor nad oblastjo znotraj neke lokalne skupnosti. Koalicijski partner je vsak akter, ki v predstavniskem telesu kontinuirano podpira koalicijo z vsemi glasovi, ki jih ima na voljo (Haček in drugi 2008, 149). Struk (1995, 154) v svojem Leksikonu politike koalicijo opredeljuje takole: »Začasna politična ali vojaška zveza držav, ki jih združi določena situacija, interes oz. cilj.³ Poleg tega mednarodnopolitičnega pomena besede obstaja še notranjepolitični pomen: da bi dosegle določeni skupni smoter, se povežejo politične stranke; pogoste gre za to, da več parlamentarnih strank poskuša udejanjiti vladno koalicijo.«⁴

6.1 Koalicijsko povezovanje v Sloveniji na državni ravni

V Sloveniji so se od osamosvojitve pa do danes oblikovale različne koalicije. Prva koalicija v Sloveniji je bila koalicija Demos, ki se je oblikovala pred prvimi demokratičnimi volitvami leta 1990. Sestavljena je bila iz političnih strank, ki so nasprotovale prejšnjemu sistemu samoupravnega socializma (Prunk 1998, 179). Demos so leta 1989 sestavljale Slovenska demokratična zveza (SDZ), Socialdemokratska zveza (SDZS), Slovenski krščanski demokrati (SKD) in Slovenska kmečka zveza (SKZ). Za predsednika vlade je bil izvoljen predsednik SKD Lojze Peterle. Demos je v razmeroma kratkem času svojega obstoja uresničil vse bistvene točke iz svojega programa in popeljal Slovenijo v neodvisnost in samostojnost ter opravil pomembno delo pri pripravi nove slovenske ustave, vendar je hkrati kazala znake šibkega vodenja, vodstvo je moralo ves čas iskati konsenz za vse pomembne odločitve. To je zmanjševalo učinkovitost vlade. Koalicija Demos je bila formalno razpuščena 30. decembra 1991 (Zajc 2004, 154). Nato se je vse od leta 1992 do 2004 vedno oblikovala levosredinska koalicija. Leta 2004 (četrtle volitve) pa so prinesle velik preobrat in notranjepolitične spremembe. Po dvanajstih letih je prišla na oblast desnica, vlado so sestavile stranke iz enega

---

³ Besedo oz. pojem KOALICIJA naj bi začeli uporabljati leta 1792, ko so tako poimenovali zvezo Avstrije in Prusije proti revolucionarni Franciji.

⁴ Stranke, ki hočejo formirati vlado, se dogovarjajo; če se dogovorijo, podpišejo *koalicijsko pogodbo*. Seveda je tudi takšna povezava začasna, časovno omejena. Pravnopolitični izraz *koalicijska pravica* pomeni pravico do političnega in interesnega združevanja oz. organiziranja.

samega političnega pola (če izvzamemo krhko profilirano generacijsko DeSUS), torej SDS, NSi, SLS in DeSUS (Haček in drugi 2008, 147). Leta 2008 pa so volitve prinesle zopet preobrat, oblikovala se je levsredinska koalicija, oz. t.i. tranzicijski trojček (SD, LDS, Zares + DeSUS).

Tabela 6.1: *Modeli koalicij v Sloveniji in njihovo trajanje*

	Stranke v koalicij	Trajanje koalicij	Razlog spremembe ali konca koalicije	Tip koalicije
1	SKD, SKZ, ZS, SDSS, SDZ, LS	16.5.1990 – 14.5.1992	Konstruktivna nezaupnica	Večinski
2	LDS, SDSS, ZS, SSS, DS	14.5.1992 – 12.1.1993	Prve volitve v DZ	Manjšinski
3	LDS, SKD, ZLSD, SDSS	12.1.1993 14.3.1994	Združitev LDS, DS, ZS	Večinski Večinski
		6.4.1994	Izstop SDSS	Večinski
		31.1.1996	Izstop ZLSD	Manjšinski
4	LDS, SLS, DESUS	27.2.1997	Druge volitve v DZ	Večinski
		8.4.2000	Glasovanje o zaupnici	
5	SLS-SKD, SDS	15.4.2000	Izvoljena nova vlada	Večinski
6	LDS, ZLSD, SLS-SKD, DESUS, (SMS)	Oktober 2000	Tretje volitve v DZ	Večinski
7	SDS, NSi, SLS, DESUS	3.12.2004	Četrte volitve v DZ	Večinski
8	SD, LDS, Zares, DESUS	21.11.2008	Pete volitve v DZ	Večinski
		Maj 2011	Izstop DESUS	Večinski
		Junij 2011	Izstop Zares	Manjšinski

Vir: Zajc (2004, 160).

6.2 Koalicijsko povezovanje na lokalni ravni

Pojav oblikovanja koalicij na lokalnem nivoju oblasti doslej v znanstveno-strokovni srenji pravzaprav ni bil deležen kakšne večje pozornosti. Teoretski pristopi k proučevanju koalicij so pogosti in obsežni le na nacionalni ravni (Haček in drugi 2008, 149). Vendar pa lahko teorijo povezovanja v koalicije na državni ravni deloma prenesemo tudi na lokalno.

V Sloveniji je ključna politična funkcija na lokalnem nivoju oblasti (župan) tudi voljena funkcija in iz tega sledi, da je osrednja motivacija koalicijskega povezovanja predvsem želja po oblasti, po vladanju, torej po nadzoru in vplivu nad sprejemanjem in implementacijo lokalnih politik (Haček in drugi 2008, 152–153). Obstaja sedem dejavnikov, ki vplivajo na oblikovanje in delovanje koalicij v nekem lokalnem okolju (Mellors v Haček in drugi 2008, 153):

1. **institucionalna pravila** – odgovornost in postopek oblikovanja izvršilnega organa, volilna obdobja, odnos med izvršilnim in zakonodajnim organom, ...
2. **zgodovinska lokalna politična tradicija** - pretekle izkušnje, konflikti in sodelovanje, pretekli vzorci vodenja stranke, ...
3. **motivacijski dejavniki** – pridobitev funkcij/vpliva nad politikami, narava oblasti, ideološke in osebne kompatibilnosti, strategije, ...
4. **vertikalni in horizontalni dejavniki** – kompatibilnost in konflikt v vlogah in pogajalskih stilih strankarskih akterjev, ideološki prostor med političnimi strankami, ...
5. **notranje strankarsko okolje** – stopnja nadzora centrale nad lokalnimi odbori, stopnja lokalnega strankarskega aktivizma, interesi izvoljenih političnih funkcionarjev v lokalni in nacionalni areni, ...
6. **socio-politični dejavniki** – stopnja strankarske politizacije, urbano ali ruralno okolje, bližina nacionalnih volitev, volilna udeležba, pojav novih strank, osebnosti lokalnih voditeljev, ...
7. **zunanji dejavniki** – vpliv lokalnega upravnega aparata, percepcija lokalnih medijev, različni pomembni lokalni dogodki, ...

Proučevanje koalicijskega povezovanja na lokalnem nivoju oblasti je dokaj enostavno. Hitro se ga identificira, saj je njegovo oblikovanje in povezovanje javno poznano. Na lokalnem nivoju je izvršilni organ izvoljen neposredno na neposrednih volitvah in ne posredno v zakonodajnem telesu (tako kot na nacionalni ravni), in za sam akt izvolitve nujno ne potrebuje

sklenjenega koalicijskega sporazuma. Kljub temu pa se v nekaterih lokalnih skupnostih že pred volitvami sklepajo različne vrste koalicijskih sporazumov, ki obsegajo cel spekter, od izjav podpore določenemu kandidatu, do resnih koalicijskih zavezništov, ki so obvezujoča v primeru zmage nekega določenega kandidata ter temu prinašajo tudi določeno stopnjo podpore v zakonodajnem telesu lokalne skupnosti (Haček in drugi 2008, 153–154). Pogostejše pa je sklepanje koalicij po volitvah, ko so že znani rezultati in razmerja moči. Ključni motiv je pridobitev vpliva na lokalne politike, saj prevladuje želja, da se izvoljenemu kandidatu zagotovi večinsko podporo v zakonodajnem telesu lokalne skupnosti. V primerjavi z nacionalno areno se prostor koalicijskega oblikovanja premakne iz izvršilne v zakonodajno vejo oblasti (Haček in drugi 2008, 154).

Na oblikovanje koalicij na lokalni ravni prav gotovo vpliva institucionalni okvir, ki ga določajo državne institucije (volilni sistem, stopnja finančne avtonomije, zakonske odgovornosti, omejitve v pristojnostih...), kot tudi centrale političnih strank, ki preferirajo ali izključujejo možnost sodelovanja s specifičnimi političnimi strankami in drugimi akterji na nacionalni ravni in te preference reflektirajo tudi na lokalno raven (Haček in Bačlija 2009, 89).

7 Analiza lokalnih volitev v občini Ivančna Gorica

7.1 Splošno o lokalnih volitvah v občini Ivančna Gorica in predstavitev volilnih rezultatov

7.1.1 Volitve v občinski svet občine Ivančna Gorica

Občina Ivančna Gorica ima po Statutu 21 svetnikov, ki se volijo po proporcionalnem volilnem sistemu, torej se glasuje o listah kandidatov v posamezni volilni enoti. Občina Ivančna Gorica ima tri volilne enote, zato se, kot sem omenila že zgoraj, mandati razdelijo najprej na podlagi volilnega količnika v volilni enoti, nato pa še na ravni občine.

Za nadaljnjo raziskavo ter preverjanje postavljenih hipotez bom najprej predstavila rezultate lokalnih volitev v občini Ivančna Gorica. Poleg rezultatov zadnjih volitev bom vključila tudi rezultate prejšnjih volitev, torej iz leta 2006.

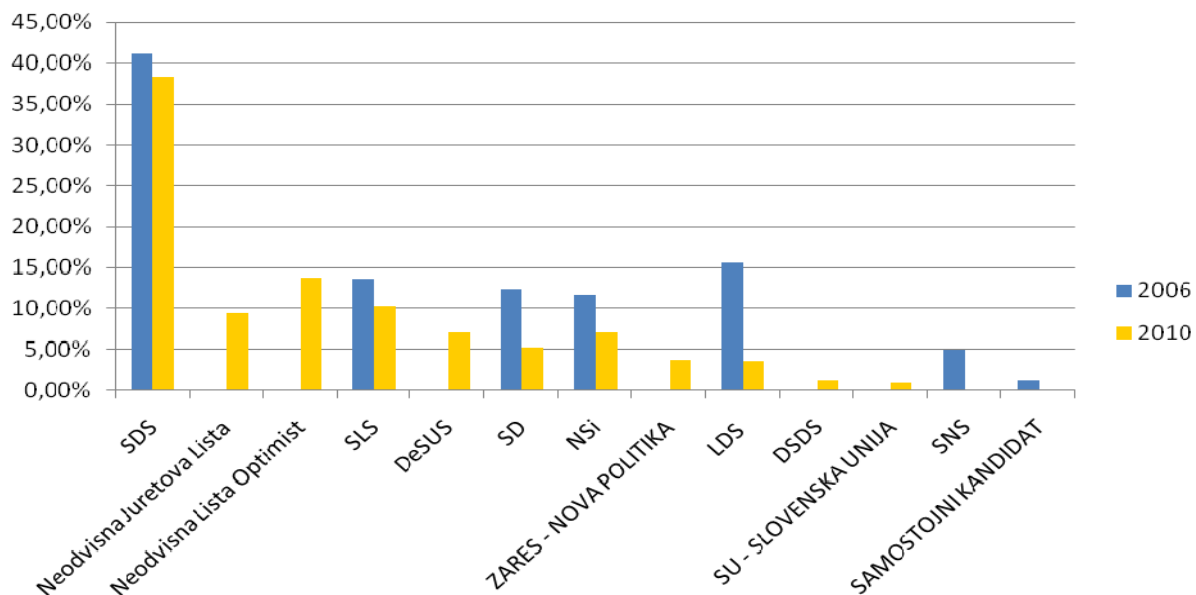
Tabela 7.1: Delež prejetih glasov v občinski svet v občini Ivančna Gorica za leto 2006 in 2010

Leto	2006	2010
Politična stranka oz. lista		
SDS	41,13%	38,35%
Neodvisna Juretova Lista		9,33%
Neodvisna Lista Optimist		13,74%
SLS	13,52%	10,20%
DeSUS		7,03%
SD	12,26%	5,24%
NSi	11,56%	7,02%
ZARES - NOVA POLITIKA		3,58%
LDS	15,52%	3,53%
DSDS		1,13%
SU - SLOVENSKA UNIJA		0,85%
SNS	4,90%	
SAMOSTOJNI KANDIDAT	1,11%	

Vir: Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2006; 2010).

Iz tabele lahko vidimo, da se med obema letoma ne pojavljajo iste liste, ki so kandidirale v občinski svet. Leta 2006 jih je bilo 7, leta 2010 pa kar 11. Če podatke vstavimo v graf za lažjo predstavo rezultatov, pa dobimo naslednji graf:

Graf 7.1: Primerjava doseženih odstotkov glasov leta 2006 z letom 2010

Vir: Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2006; 2010).

7.1.2 Volitve za župana

V občini Ivančna Gorica je že od njenih prvih volitev, leta 1994 pa do leta 2010, vedno dobil županski mandat isti kandidat, Jernej Lampret. Ker je vedno znova prepričljivo zmagal, tudi ni bilo pričakovati večjega števila kandidatov, ki bi kandidirali za župana. Dosedanji župan je torej občino Ivančna Gorica vodil štiri mandate, leta 2010, na zadnjih lokalnih volitvah, pa se ni več odločil kandidirati. Kot pričakovano je bilo zanimanje za župansko kandidaturo večje. Za nadaljnjo raziskavo pogledajmo rezultate volitev za župana za leto 2006 in 2010 ter njihove predlagatelje:

Tabela 7.2: Kandidati, njihovi predlagatelji ter delež dobljenih glasov na volitvah za župana leta 2006 in 2010

2006			2010	
KANDIDAT	Odstotek glasov	PREDLAGATELJ	KANDIDAT	Odstotek glasov
Jernej Lampret	47,23	SDS	Dušan Strnad	39,57
Milena Vrhovec	16,75	SLS	Milena Vrhovec	12,44
Magdalena Urbančič	15,72	SD		
Sonja Maravič	8,58	LDS		
Petja Mihelič	6,01	NSi	Jernej Skubic	3,59
Nikolaj Erjavec	5,71	SNS DS	Nikolaj Erjavec	1,5
		Neodvisna lista Optimist	Rado Javornik	20,24
		Neodvisna Juretova lista	Jurij Kos	13,25
		DESUS	Gregor Jakoš	5,81
		ZARES	Aleš Tomažin	3,61

Vir: Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2006; 2010).

7.2 Politična oz. volilna participacija v občini Ivančna Gorica

Glasovanje na volitvah predstavlja v demokratičnem političnem sistemu eno temeljnih in univerzalnih oblik politične participacije. Volilna udeležba vzpostavlja temelj za kritičen nadzor nad političnimi voditelji. Nobena druga oblika participacije, ki vključuje državljane, ni tako dostopna in uporabljena, kot je glasovanje na volitvah, čeprav vključujejo boljša neposredna sredstva za vplivanje na politične odločitve (Brezovšek 2009, 36–41). Glasovanje na lokalnih volitvah lahko uporabimo kot temeljni indikator državljanske participacije. Državljanom omogoča vplivanje na politične procese ter izražanje javnega interesa. Volilni rezultati tako izražajo preference večine volivcev (Brezovšek 2009, 36–41). Obstaja pa problem pri interpretaciji rezultatov, in sicer ugotovitev, zakaj so volivci glasovali tako, kot so. Prav tako pa je v raziskavi »Stališča o lokalni demokraciji«, ki je bila opravljena leta 2003 (v Brezovšek 2009), ugotovljeno, da državljani na lokalni ravni najbolj participirajo prav z glasovanjem na lokalnih volitvah; kar 84,1% .

Na ravni občine Ivančne Gorice je bila volilna udeležba v obeh letih manjša kot na ravni celotne Slovenije, v obeh krogih, razen leta 2010, ko je bila volilna udeležba v prvem krogu

na ravni občine Ivančne Gorice večja kakor na ravni Slovenije. To je razvidno iz spodnje tabele⁵.

Tabela 7.3: Primerjava volilne udeležbe leta 2006 z letom 2010

	2006		2010	
	Slovenija	Ivančna Gorica	Slovenija	Ivančna Gorica
1. krog	58,22%	56,81%	50,98%	53,16%
2. krog	53,16%	44,35%	48,81%	47,14%

Vir: Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2006; 2010).

Na splošno je bila volilna udeležba leta 2010 manjša kot leta 2006 na obeh ravneh. Tako na ravni Slovenije, kot Ivančne Gorice. Vendar pa je leta 2010 v prvem krogu udeležba večja v Ivančni Gorici, čeprav je hkrati manjša kot leta 2006. Tudi razlika med odstotkoma je leta 2010 manjša kot 2006. Torej, čeprav je bilo več kandidatov za župana leta 2010, kot leta 2006 (glej tabelo 7.2), moramo upoštevati trend upadanja volilne udeležbe. Ozirajoč se na to, je bila leta 2010 participacija občanov na glasovanju kar precejšnja, glede na raven celotne države. Prav tako je bila večja v drugem krogu, v primerjavi z letom 2006.

7.2.1 Primerjava volilne udeležbe s primerljivo občino

Zgoraj sem primerjala volilno participacijo v občini Ivančna Gorica le z volilno udeležbo na ravni celotne Slovenije. Za boljši prikaz pa bom v nadaljevanju primerjala volilno udeležbo v občini Ivančna Gorica še s primerljivo občino, občino Grosuplje. Občino sem si izbrala na podlagi kriterija velikosti občine, saj imata približno enako število prebivalcev. Občina Ivančna Gorica jih ima 15.810, občina Grosuplje pa 18.808. Drugi razlog za izbor te občine pa je ta, da sta sosednji občini. Pred letom 1995, torej po ponovni vzpostavitvi lokalne samouprave v Sloveniji, pa sta skupaj z občino Dobropolje sestavljali skupno občino (komunalni sistem).

⁵ Število volilnih upravičencev leta 2006 v občini Ivančna Gorica je bilo 11.372, leta 2010 pa 12.153

Tabela 7.4: Primerjava volilne udeležbe leta 2006 z letom 2010 v občini Ivančna Gorica in občini Grosuplje

	2006		2010	
	Ivančna Gorica	Grosuplje	Ivančna Gorica	Grosuplje
1. krog	56,81%	54,73%	53,16%	50,79%
2. krog	44,35%	53,06%	47,14%	43,80%

Vir: Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2006; 2010).

V Tabeli 7.4 so predstavljeni rezultati volilne udeležbe na lokalnih volitvah v občini Ivančna Gorica in občini Grosuplje leta 2006 in 2010, v obeh krogih volitev. Opazimo lahko, da je bila v občini Grosuplje volilna udeležba vedno manjša kot v občini Ivančna Gorica, le v drugem krogu leta 2006 je bila večja za kar 8,71 odstotka. Če pogledamo podatke za volilno udeležbo v celotni Sloveniji (glej Tabelo 7.3), vidimo, da je bila v občini Grosuplje volilna udeležba vedno manjša, v vseh krogih glasovanja, kot na ravni celotne države, torej je bila vedno pod povprečjem.

Na lokalnih volitvah leta 2006 so v občini Grosuplje za župana kandidirali štirje kandidati, leta 2010 pa osem. Na zadnjih lokalnih volitvah je tako bilo v obeh občinah enako število kandidatov za župana. Čeprav je bilo v občini Grosuplje leta 2010 večje število kandidatov kot 2006, je bila volilna udeležba manjša v obeh krogih glasovanja. Da bi lahko dobro obrazložili in razumeli rezultate volilne udeležbe, bi se morali poglobiti v ozadje lokalnih volitev v obeh občinah, npr. kdo so bili kandidati, kakšna je zgodovina lokalnih volitev ter strankarske in politične sestave občine in občinskega sveta.

7.3 Vpliv neodvisnih list

Na možnost izvolitve neodvisnih kandidatov zelo vplivajo volilni sistemi, ki se uporabljajo pri volitvah. Pri volitvah za župana je v uporabi dvokrožni absolutni večinski volilni sistem, pri volitvah članov občinskih svetov pa sta v uporabi večinski in proporcionalni volilni sistem, odvisno od velikosti občine.

Pri županskih volitvah je neodvisnim kandidatom omogočeno dokaj nezahtevno uresničevanje njihove pasivne volilne pravice, saj lahko kandidirajo s podporo skupine volivcev. Podatki z

zadnjih treh lokalnih volitev, razen 2010 (od 1998 do 2006), dokazujejo, da so najbolj uspešni ravno neodvisni kandidati, saj so imeli najvišji delež izvoljenih kandidatov glede na število vloženih kandidatur (v Haček 2009, 71–72).

Pri volitvah v občinske svete pa so neodvisni kandidati lažje izvoljivi, če kandidirajo v manjših občinah, ki imajo od 7 – 11 poslancev, saj je v veljavi večinski volilni sistem. Tako se v teh občinah glasuje o posameznem kandidatu in ne o listi kandidatov v volilni enoti, kot v proporcionalnem volilnem sistemu. Volivec lahko glasuje največ za toliko kandidatov, kolikor članov občinskega sveta se voli v volilni enoti. Vseeno pa je tudi v proporcionalnem volilnem sistemu omogočeno dokaj enostavno uresničevanje pasivne volilne pravice kandidatom, ki niso uvrščeni na kandidatne liste katere izmed političnih strank. Vseeno pa neodvisni kandidati, ki kandidirajo v občinske oz. mestne svete, niso tako uspešni kot v primeru županskih volitev (Haček 2009, 75).

Poglejmo zgornjo Tabelo 7.1 in Graf 7.1, kjer so predstavljeni rezultati volitev v občinske svete 2006 in 2010. Leta 2006 je v občinski svet kandidiral le en neodvisni kandidat, samostojni kandidat, torej s podporo volivcev. Kandidiral je le v eni volilni enoti, v volilni enoti 1 (Ivančna Gorica ima namreč tri volilne enote). Dosegel je le nekaj čez 1 odstotek glasov in ni dobil mandata v občinskem svetu (glej Prilogo A). Opazimo tudi, da leta 2006 in 2010 ni kandidirala niti ena lokalna stranka s svojo kandidatno listo, saj je poznano, da se na lokalni ravni udeležuje dokaj veliko število strank, ki se pojavljajo le na lokalnih ravneh in jih v celotnem nacionalnem prostoru ni zaslediti.

Leta 2006 najdemo le kandidatne liste parlamentarnih političnih strank, leta 2010 pa so svojo listo kandidatov vložile tudi Slovenka unija in Demokratična stranka dela in solidarnosti (sedaj Demokratična stranka dela), ki sta neparlamentarni politični stranki. Na lokalnih volitvah 2010 sta visok delež glasov dobili dve novi neodvisni listi, to sta Neodvisna lista Optimist ter Neodvisna Juretova lista, saj sta s svojo kandidatno listo zasedli 2. in 3. mesto glede na delež dobljenih glasov. Graf 7.1 nam zelo dobro prikazuje ta delež glasov. Poglejmo delež dobljenih glasov v občinski svet kandidatnih list političnih strank, katere so kandidirale tako leta 2006 in 2010, ter jih primerjajmo. Podpora oz. odstotek glasov je precej padel. Najbolj se to opazi pri LDS, saj so z 15,52% padli na 3,53%. Sledi ji SD z upadom z 12,26% na 5,24%. Na drugi stani pa pogledajmo odstotke pridobljenih glasov desnosredinskih političnih strank. Podpora je najbolj padla NSi, za 4,54%, najmanj pa SDS, za 2,78%. Večinski

»zmagovalec« torej ostaja SDS, največji poraz pa je dosegla LDS. Zakaj tako? Poglejmo si še rezultate neodvisnih list. 13,74% in 9,33% je zelo dober rezultat glede na nerazpoznavnost v občini, saj sta se ti dve neodvisni listi oblikovali šele tik pred lokalnimi volitvami. Obe neodvisni listi sta predlagali tudi svoja kandidata za župana, ki sta prav tako dosegla dober rezultat. Kandidatu Neodvisne liste Optimist se je celo uspelo prebiti v drugi krog županskih volitev, kjer je izgubil le za 3,26% volilnih glasov (glej Prilogo B). Na lokalnih volitvah v občinske svete leta 2010 sta se pojavili, kot sem že omenila tudi dve neparlamentarni politični stranki s svojo kandidatno listo, prav tako nerazpoznavni, vendar je moč opaziti, da v občini nista dosegli zaupanja volivcev, saj sta dobili zanemarljiv delež glasov (1,13% in 0,85%) ter s tem tudi nobenega mandata v občinskem svetu.

Glede na pregled zgornjih podatkov lahko povežemo, da se tudi v občini Ivančna Gorica pojavlja t.i. fenomen neodvisnih list, ki pridobivajo na vse večjem zaupanju. Prav s tega naslova lahko obrazložimo, da so tako rekoč, na lokalnih volitvah 2010, »pobrale glasove« kandidatnim listam političnih strank. Vendar ne vsem v enaki meri. Zelo zanimivo je, da so največji delež glasov odvzele le levosredinskim političnim strankam; SD, LDS, leta 2010 tudi Zares, saj je dobila le en mandat, čeprav je s svojo kandidatno listo kandidirala prvič. Desnosredinskim strankam pa se vpliv neodvisnih list praktično skoraj ne pozna, najmanj SDS, in še vedno uživajo podporo volivcev v občini.

Na tej točki pa se pogosto postavlja vprašanje, ne samo v občini Ivančna Gorica, ampak v vseh občinah po Sloveniji, v kolikšni meri so neodvisne liste in neodvisni kandidati pravzaprav res neodvisni. Ali je kandidat res še vedno neodvisen, če ga podpre ena ali več političnih strank? Znano je, da neodvisni kandidati za župana iščejo in tudi dobijo podporo pri političnih strankah. Če že ne v prvem krogu, pa vsekakor v drugem. Tudi v občini Ivančna Gorica je v drugem krogu neodvisni kandidat za župana pridobil podporo političnih strank, od parlamentarnih sta bila to SD in LDS. Vendar to še ni nek velik dejavnik ne neodvisnosti. Večji problem se pojavi, ko ugotovimo, da je nek neodvisni kandidat, ki kandidira za župana, pravzaprav član oz. je bil član neke politične stranke in da je v nekaterih primerih tudi poslanec v Državnem zboru, ki je bil izvoljen na listah političnih strank. Gramsci (v Haček 2009, 80–81) je dejal: »V neki določeni družbi nihče ni neorganiziran in brez stranke,...., stranke se lahko predstavljajo pod različnimi imeni, celo takimi kot »antistranka«, v realnosti so tudi tako imenovani individualisti ljudje stranke, samo da želijo biti vodje stranke v zahvalo bogu in imbecilnosti tistih, ki jim sledijo«.

7.4 Koalicijsko povezovanje v občini Ivančna Gorica

Obstajajo štiri glavne točke analize koalicijskega povezovanja (Haček in drugi 2008, 160):

1. kakšen je odstotek posamezne oblike koalicijskega povezovanja,
2. kakšno obliko koalicijskega povezovanja lahko pričakujemo glede na strankarsko pripadnost župana v občini,
3. kakšna je oblika koalicijskega povezovanja glede na velikost občine,
4. kakšna je strankarska pripadnost glede na velikost občine.

Na primeru občine Ivančna Gorica se bom osredotočila le na drugo točko koalicijskega povezovanja, to je ali lahko strankarska pripadnost župana kakor koli prejucicira obliko koalicijskega sodelovanja.

V raziskavi »Upravljalvska sposobnost in koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah«, opravljena leta 2007, so vse oblike koalicijskega povezovanja razvrstili v naslednja področja:

- večinska koalicija,
- manjšinska koalicija in
- projektno sodelovanje.

Projektno sodelovanje (ta prevladuje v občinskih svetih) pomeni, da svetniki glasujejo za vsak posamezen predlog (projekt) posebej, da med seboj nimajo sklenjenih (pisnih) dogovorov o tem, da bodo podprli odločitve glede na strankarsko pripadnost in da jih vodijo predvsem lokalni in ne strankarski interesi.

Ena izmed najpomembnejših spremenljivk, ki vpliva na oblikovanje medsvetniškega povezovanja, je strankarska pripadnost župana. Župan je namreč zelo povezan z občinskim svetom, saj ima predlagalno pravico (Haček in drugi 2008, 164).

V mandatnem obdobju 2006 – 2010 in 2010 – 2014 sta bila oba izvoljena župana iz vrst politične stranke SDS. Pravzaprav je bil od ustanovitve občine pa do zdaj izvoljeni župan vedno predlagan s strani SDS, vendar se bomo osredotočili le na zadnja dva mandata. V obeh mandatih je stranka SDS imela v občinskem svetu 9 mandatov. Občinski svet pa je sestavljen iz 21-ih svetnikov. To torej pomeni, da večina svetnikov ni prihajala oz. ne prihaja iz iste politične opcije kot izvoljeni župan. Župan mora torej sklepati dogovore za sprejetje

predlaganih projektov tudi z drugimi svetniki, saj mora predlog na glasovanju v občinskem svetu preseči zahtevano večino.

V obdobju 2006 – 2010 je bila v občinskem svetu občine Ivančna Gorica sklenjena koalicija z Novo Slovenijo. NSi je imela takrat v občinskem svetu dva svetnika, skupaj je koalicija štela 11 svetnikov od 21, kar je zadostovalo za potrebno večino. Vendar pa, po pridobljenih podatkih, pravzaprav ne bi potrebovali sestavljati koalicije, saj je bilo med svetniki v občinskem svetu zaznati dokaj dobro in uspešno sodelovanje. Po besedah intervjuvanca, ki je bil v tistem obdobju prav tako svetnik iz vrst SDS, nihče izmed drugih svetnikov, ki so prihajali iz drugih političnih vrst kot koalicija, ni glasoval s svojim glasom »proti«, samo zaradi razloga »nasprotovati trenutni oblasti v občini«.

Glede na raziskavo »Upravljaljska sposobnost in koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah« lahko ugotovimo, da tudi pri občini Ivančna Gorica v mandatnem obdobju 2006 – 2010, velja ugotovitev, da izvoljeni desnosredinski župani praviloma sklepajo koalicijo z desnosredinskimi političnimi strankami.

V obdobju 2010 – 2014 pa župan v občini Ivančna Gorica ni sestavil koalicije. V občinskem svetu je torej projektno sodelovanje, kjer svetniki glasujejo za vsak posamezen projekt posebej. Sodelovanje poteka preko neformalnih dogovorov, veliko nejasnosti in vprašanj pa se razreši že na odborih. Župan in drugi predlagatelji imajo glede na to veliko možnosti dobro predstaviti in argumentirati svoje predloge, svetniki pa se potem po lastni vesti odločijo kako bodo glasovali. Ali je predlog oz. projekt dober ali slab, konec koncev precenijo sami in niso prisiljeni glasovati tako kot morajo. Na ta način se po mnenju župana izvajajo res samo dobri projekti, ki so v interesu in v dobro vsem občanom in občankam ter vsekakor ne more priti do uresničevanja kakršnih koli zasebnih interesov. Glede na to, da v mandatnem obdobju 2006 – 2010 ni bilo glasovanja proti predlogu samo zaradi nasprotovanja trenutni oblasti v občini, pa se v obdobju 2010 – 2014 že pojavlja. Prav neodvisne liste javno izpostavljajo, da ne podpirajo župana in političnih strank, ki so dobile večino na lokalnih volitvah. S projektnim sodelovanjem je župan ponudil to možnost, da lahko vsak poda svoje mnenje in glasuje po svojem prepričanju. Naslednja novost, ki jo je uvedel, pa je ta, da je delovanje občinskega

sveta javno dostopno,⁶ tako lahko tudi vsak posamezni občan preveri argumente za ali proti projektu.

---

⁶ Posnetki sej občinskega sveta, delovna gradiva in zapisniki so javno dostopni preko uradne spletne strani občine.

8 Sklep in zaključek

Na lokalnih volitvah 2010 je za župana v občini Ivančna Gorica kandidiralo 8 kandidatov. V začetku diplomske naloge sem si postavila hipotezo, da je volilna udeležba odvisna od števila kandidatov za župana. Večje je število, višja bo volilna udeležba. Iz podatkov, predstavljenih v zgornji analizi lokalnih volitev v občini Ivančna Gorica, vidimo, da je volilna udeležba od leta 2006 do 2010 upadla za 3,65%. Vendar pa je bila glede na nacionalno raven leta 2010 volilna udeležba v občini Ivančna Gorica višja v prvem krogu, 2006 pa nižja v obeh krogih. Upoštevati moramo tudi, da se volilna udeležba na vseh volitvah zmanjšuje, vse od leta 1992, ko se je takratnih parlamentarnih volitev udeležilo več kot 80% volilnih upravičencev (Brezovšek 2009, 41). Razlogi za to so tudi nezaupanje v politične voditelje, stranke in institucije.

Raziskava »Stališča o lokalni demokraciji« iz leta 2003 nam poda rezultat, da se lokalnih volitev občani udeležijo največ zaradi želje vplivati na prihodnost občine. Drugi razlogi so še državljanska dolžnost, želja glasovati za »svojo« stranko, želja glasovati za svojega kandidata, hotenje preprečiti zmago kandidata, ki mu močno nasprotuje, ter hotenje preprečiti zmago stranke, ki ji močno nasprotuje. Raziskava je pokazala, da se v veliki meri občani udeležijo volitev zaradi kandidatov za župana (Brezovšek 2004). Čeprav je bilo v občini Ivančna Gorica leta 2010 več kandidatov, je bila volilna udeležba manjša od leta 2006. Tudi v občini Grosuplje, ki je primerljiva občina z občino Ivančna Gorica, je bilo leta 2010 večje število kandidatov kot 2006, a zaradi tega volilna udeležba ni bila nič večja, bila je celo manjša. Začetne hipoteze torej ne morem potrditi, hkrati pa je z zagotovostjo tudi ne morem zavrnil, saj je potrebno upoštevati tudi trend upadanja volilne udeležbe na vseh volitvah in ne samo na lokalnih. Izstopajo le lokalne volitve leta 2002, kjer je bila volilna udeležba na nacionalni ravni najvišja od vseh lokalnih volitev do sedaj – 72,1%.

Naslednja hipoteza, ki sem jo preko diplomske naloge poskusila potrditi se nanaša na vpliv neodvisnih kandidatov in neodvisnih list v občini. Predpostavila sem, da nimajo velikega vpliva na končni volilni rezultat. Leta 2006 je v občinski svet kandidiral le en neodvisni kandidat. Kandidiral je lahko le v eni volilni enoti in že takrat je bilo znano, da nima velikih možnosti za izvolitev. Njegova kandidatura tako praktično ni vplivala na končni volilni rezultat ostalih političnih strank. Na volitvah leta 2010 pa sta v občinski svet kandidirali dve neodvisni listi kandidatov, ki pa sta kar precej vplivali na končne rezultate. Zanimivo je to, da

sta odvzeli glasove le levo usmerjenim političnim strankam, desnim pa se njihova kandidatura skoraj ni poznala, če primerjamo končne volilne rezultate 2010 z letom 2006. Iz tega sledi, da začetne hipoteze na tej točki ne morem ne zavrniti ne potrditi. Deloma jo lahko potrdim, vendar le v primeru desnosredinskih političnih strank, deloma pa jo moram zavreči, saj se levosredinskim strankam njihov vpliv zelo pozna, največ politični stranki LDS, kar za 15,52% (glej Tabela 7.1). Obe neodvisni listi sta imeli tudi svojega kandidata za župana, kar je prav tako vplivalo na porazdelitev glasov. Na vsakih lokalnih volitvah v občini Ivančna Gorica se bije boj med kandidatoma za župana iz vrst SDS in SLS. Tudi letos se je že v volilni kampanji govorilo, da bosta v drugi krog prišla ravno ta dva kandidata, saj sta bila v občini najbolj poznana. Sledilo je presenečenje, verjetno ravno zaradi »neizkušenosti« vpliva neodvisnih kandidatov, saj se je v drugi krog namesto kandidata SLS uvrstil kandidat Neodvisne liste Optimist. Če pa pogledamo le volitve za župana, pa lahko svojo zastavljeno hipotezo dokaj hitro potrdim, saj je neodvisni kandidat v prvem in tudi v drugem krogu užil veliko podporo občanov (glej Prilogo B).

V začetku diplomske naloge sem zapisala, da je volilna uspešnost neodvisnih kandidatov in neodvisnih list res večja v občinah, v katerih se uporablja večinski volilni sistem. Analiza vseh lokalnih volitev pa kaže močno rast podpore neodvisnim kandidatom in neodvisnim listam, ne glede na to, kateri volilni sistem se v občini uporablja (v Haček 2009, 77). Za malenkost pa od te trditve odstopajo srednje velike občine (od 10.000 do 30.000 prebivalcev), kamor spada tudi občina Ivančna Gorica, kjer podpora neodvisnim kandidatom in listam niha, a je skupni trend še vedno naraščajoč, prav tako pa je najnižje število kandidatur neodvisnih kandidatov in list. Haček (2009, 77) pravi: »V kolikor bi se tudi na prihodnjih lokalnih volitvah nadaljevala podobna rast podpore neodvisnim kandidatom in neodvisnim listam, bi se le-ti lahko konsolidirali kot najpomembnejša politična sila na lokalni ravni oblasti in morda tudi bolj trajno vplivali na naše razumevanje lokalne politike«.

Zadnja hipoteza, ki sem si jo zastavila, pa se glasi, da je koalicijsko povezovanje v občini Ivančna Gorica odvisno od strankarske pripadnosti župana. Od ustanovitve občine Ivančna Gorica pa do zadnjih lokalnih volitev je župana vedno predlagala politična stranka SDS. Hipotezo pravzaprav lahko potrdim, saj je bila leta 2006 sklenjena koalicija z NSi, leta 2010 pa prevladuje projektno sodelovanje, kjer po besedah sedanjega župana župan najboljše sodeluje s predstavniki NSi in SLS, ki sta prav tako kot SDS pozicionirani desnosredinsko.

Verjetnost, da se bo oblikovala desnosredinska koalicija v občini z desnosredinskim županom je 82 odstotkov (Raziskava »Upravljaljska sposobnost in koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah« v Haček in drugi 2008). Razlaga oz. razlog za ta pojav je seveda tudi v visoki stopnji razvitost lokalne organiziranosti posamezne politične stranke, ki sestavi listo kandidatov za občinski svet in tudi predlaga kandidata za župana. Namreč, prisotnost neke politične stranke do neke mere že predpostavlja določen delež izvoljenih občinskih svetnikov, ki potem pod okriljem župana iz ideološko sorodne politične opcije skušajo oblikovati večinsko povezavo v občinskem svetu za čim bolj nemoteno delovanje občine (Haček in drugi 2008, 167).

Na vseh lokalnih volitvah se odvijajo tri vrste volitev: volitve za župana, v občinski svet ter četrtne, krajevne in vaške skupnosti. Zadnje za samo delovanje občine in občinske uprave ne predstavljajo tolikšnega pomena, zato v diplomski nalogi le-teh nisem analizirala. V občini Ivančna Gorica pa je 12 krajevnih skupnosti. Velikokrat pa se o lokalnih volitvah govori kot o nekakšnem indikatorju za parlamentarne volitve. Vendar jih pravzaprav ne smemo dojemati kot take, saj se od parlamentarnih zelo razlikujejo. Lokalne volitve potekajo namreč v mnogo manjši skupnosti, kot to velja za državnozbornske volitve, in so namenjene oblikovanju predstavnških teles neke lokalne skupnosti. Tu so pomembna predvsem vprašanja, ki se neposredno dotikajo življenja v neki lokalni skupnosti in je vpliv politike in političnih strank na lokalni ravni manjši. Politične stranke so na lokalni ravni različno dobro organizirane; tista, ki je zelo dobro organizirana na državni ravni, še ni nujo, da je enako močna tudi na lokalni ravni. Nenazadnje pa je razlika tudi ta, da na državnozbornskih volitvah tvorijo vsi volivci eno samo volilno telo v en sam predstavniški organ. Na lokalnih volitvah pa so volivci razdeljeni v toliko volilnih teles, kolikor je občin. Znotraj posamezne občine pa so lahko volivci razdeljeni tudi na več volilnih teles.

9 Literatura

1. Brezovnik, Boštjan, Božo Grafenauer, Žan J. Oplotnik in Milan Železnik, ur. 2005. *Pristojnosti slovenskih občin*. Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila.
2. Brezovšek, Marjan. 1995. Politična participacija. *Teorija in praksa* 32 (3–4): 199–211.
3. --- 2004. Proučevanje lokalne demokracije in zaznave Slovencev. V *Lokalna demokracija I.: analiza lokalnih volitev 2002*. ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 9–21. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
4. --- 2005. Velikost in naloge občin v Sloveniji. V *Lokalna demokracija II: uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*, ur. Marjan Brezovšek in Miro Haček, 68–85. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
5. --- 2009. Lokalna Demokracija in politična participacija: primer Slovenije. V *Lokalna demokracija III: ob petnajsti obletnici ponovne uvedbe lokalne samouprave v Republiki Sloveniji*, ur. Miro Haček, 25-50. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
6. Council of Europe. 2000. *Participation of Citizens in Local Public Life – Local and regional authorities in Europe*.
7. Fink-Hafner, Danica. 2001. *Politične stranke*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
8. --- in Alenka Krašovec. 2000. Dejavniki strankarske podpore kandidatkam na lokalni in nacionalni ravni političnega sistema. *Družboslovne razprave* 16 (34–35): 141–165.
9. Franek, Filip. 2005. Political Parties in Local Governance: Do Delegates Represent Local or National Interest? V *Faces of Local Democracy: Comperative Papers from Central and Eastern Europe*, ur. Gabor Soos in Violeta Zentai, 243–274. Budapest: Open Society Institut.
10. Grad, Franc. 1998. *Lokalna demokracija: organizacija in volitve*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

11. Haček, Miro. 2004. Fenomen neodvisnih kandidatov in list neodvisnih kandidatov na lokalnih volitvah. V *Lokalna demokracija I.: analiza lokalnih volitev 2002*, ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 63–77. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
12. --- Marjan Brezovšek in Irena Bačlija, ur. 2008. *Upravljalna sposobnost in koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
13. --- 2009. Neodvisni kandidati in neodvisne liste na lokalnih volitvah v obdobju 1994–2006. V *Lokalna demokracija III: ob petnajsti obletnici ponovne uvedbe lokalne samouprave v Republiki Sloveniji*, ur. Miro Haček, 67–82. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
14. --- in Irena Bačlija. 2009. Koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah: mandata 1998–2002 in 2002–2006. V *Lokalna demokracija III: ob petnajsti obletnici ponovne uvedbe lokalne samouprave v Republiki Sloveniji*, ur. Miro Haček, 83–106. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
15. Grafenauer, Božo. 2000. *Lokalna samouprava na Slovenskem: teritorialno-organizacijske strukture*. Maribor: Pravna fakulteta.
16. Koprivnik, Samo. 1998. *Slovenski volivci v geografskem, družbenem in ideološkem prostoru*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
17. Krašovec, Alenka. 2007. *Volilne študije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
18. Ministrstvo za javno upravo in Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. 2006. *Lokalne volitve 2006*. Dostopno prek: <http://www.volitve.gov.si/lv2006/> (20. avgust 2011).
19. --- 2010. *Lokalne volitve 2010*. Dostopno prek: <http://volitve.gov.si/lv2010/> (20. avgust 2011).
20. Pavček, Tone. 2009. *Majhnice in majnice*. Dob pri Domžalah: Miš založba.

21. Prunk, Janko. 1998. *Kratka zgodovina Slovenije*. Ljubljana. Založba Grad.
22. Sruck, Vlado. 1995. *Leksikon politike*. Maribor: Obzorja.
23. Šmidovnik, Janez. 1995. *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
24. *Ustava Republike Slovenije*. Ur. l. RS 33/1991. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199133&stevilka=1409> (15. avgust 2011).
25. Virant, Grega. 2004. *Pravna ureditev javne uprave*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
26. Vlaj, Stane. 1998. *Lokalna samouprava: občine in pokrajine*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
27. --- 2002. Udeležba državljanov v lokalnem življenju. V *Udeležba občanov v lokalnem javnem življenju: zbornik referatov. Posvet Lokalna demokracija*, ur. Stane Vlaj, 61-72. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.
28. --- 2004. *Lokalna samouprava: teorija in praksa*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
29. Zajc, Drago. 2004. *Razvoj parlamentarizma: funkcije sodobnih parlamentov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
30. *Zakon o lokalni samoupravi (ZLS)*. Ur. l. RS 72/1993. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199372&stevilka=2629> (15. avgust 2011).

Priloge

Priloga A: Rezultati lokalnih volitev leta 2006 in 2010 v občini Ivančna Gorica po posameznih volilnih enotah

Stranka oz. lista	2006			2010		
	Volilna enota 1	Volilna enota 2	Volilna enota 3	Volilna enota 1	Volilna enota 2	Volilna enota 3
SDS	38,25%	44,89%	40,27%	35,62%	41,43%	37,99%
Neodvisna Juretova Lista				13,40%	9,61%	4,96%
Neodvisna Lista Optimist				9,64%	7,79%	23,80%
SLS	10,31%	15,74%	14,53%	9,29%	11,62%	9,69%
DESUS				8,70%	8,18%	4,20%
SD	16,74%	9,26%	10,79%	7,82%	5,32%	2,59%
NSi	9,70%	10,45%	14,53%	6,05%	7,08%	7,93%
ZARES - NOVA POLITIKA				4,58%	3,18%	2,97%
LDS	15,97%	15,56%	15,04%	2,47%	3,25%	4,88%
DSDS				1,91%	1,49%	
SU - SLOVENSKA UNIJA				0,53%	1,04%	0,99%
SNS	6,05%	4,10%	4,84%			
SAMOSTOJNI KANDIDAT	2,98%					

Priloga B: Rezultati drugega kroga županskih volitev v občini Ivančna Gorica leta 2010

Mesto	Kandidat	Predlagatelj	Odstotek glasov
1.	Dušan Strnad	SDS - SLOVENSKA DEMOKRATSKA STRANKA	51,63 %
2.	Rado Javornik	Neodvisna Lista Optimist	48,37 %

1. Zakaj ste se odločili kandidirati za župana?

Po 16. letih sodelovanja pri kreiranju občinske politike in po 12. letih dela v občinskem svetu občine Ivančna Gorica, od tega sem bil zadnjih 6 let podžupan, je bila odločitev za kandidaturo nekako samoumevna, čeprav sem jo sprejel po tehtnem razmisleku in končna odločitev ni bila lahka. Zavedal sem se, da se podajam v zahtevno pot v času volilne kampanje in da bo v primeru odločitve moje delo težko in odgovorno. Pri odločitvi za kandidaturo je na koncu prevladala želja po delu v dobro občank in občanov.

2. Kdaj ste začeli s pripravami na kampanjo, kdo vam je pri tem pomagal, s kakšnimi težavami ste se srečevali? Menite, da ste imeli uspešno kampanjo?

V zvezi s pripravo na kampanjo sem imel srečo, da je OO SDS Ivančna Gorica, ki me je kandidiral za župana, močan odbor in da v njem sodeluje veliko število ljudi, ki so pripravljeni svoje znanje in prosti čas žrtvovati v delo za dobro stranke in lokalne skupnosti v kateri delujejo. Tako smo lahko s pripravami na kampanjo začeli pravočasno, volilni štab je opravil vse organizacijske naloge v zvezi z volilno kampanjo, veliko pomoč pa sem imel tudi pri pripravi volilnega programa in tudi pri sami izvedbi volilne kampanje. Kampanja je v prvem krogu volitev potekala relativno mirno in pošteno, v drugem krogu pa so podporniki nasprotnega kandidata uporabili tudi nekaj nizkih udarcev, ki pa jim očitno niso prinesli zelenih rezultatov. Sam sem se v kampanji usmerjal predvsem na neposreden stik z volilci, skupaj z volilnim štabom smo obiskali večino krajev v občini in praktično od vrat do vrat predstavljali mene kot kandidata in moj program. Na ta način sem se sproti seznanjal z volivci in težavami ter pričakovanji volivcev do novega župana občine.

3. Ste pričakovali tak volilni rezultat, ki ste ga dosegli vi kot kandidat in stranka SDS?

Glede na vloženo delo članic in članov stranke SDS v minulih 16. letih, sem tak rezultat kandidatne liste SDS kar nekako pričakoval. Nenazadnje je stranka SDS na vseh volitvah v občini krepko zmagala in pravzaprav ni bilo nobenih razlogov, da tako ne bi bilo tudi tokrat. Na županskih volitvah pa zmaga mene kot kandidata SDS ni bila sama po sebi umevna, saj je

potem, ko moj strankarski kolega Jernej Lampret ni več kandidiral, kandidaturo vložilo veliko število kandidatov, katere je družil en sam skupni cilj, tj. prepričati stanko SDS, da ponovno dobi župana. Vesel sem, da sta me v drugem krogu podprli tudi stranki SLS in NSi, vse ostale stranke in liste pa so podprle protikandidata. Rezultat je bil tesen, vendar kljub temu zmagovit.

4. Volilna udeležba se je na lokalnih volitvah 2010 zmanjšala za 3,65% v prvem krogu, v drugem pa se je povečala za 2,79% glede na lokalne volitve leta 2006. Kako to komentirate?

Razlika med volilno udeležbo leta 2010 in 2006 ni tako velika, da bi bilo mogoče pripisovati povečanje nezanimanja volivcev za lokalno politiko, bi pa veljalo razmisliti, zakaj skoraj polovica volilnih upravičencev ne voli oz. se ne udeleži volitev. Ta problem ni značilen samo za občino Ivančna Gorica, temveč velja za celotno Slovenijo. Iz rezultatov drugega kroga volitev za župana je moč razbrati, da se je volilna udeležba bistveno povečala na nekaterih voliščih, kjer je moj protikandidat precej popravil rezultat glede na prvi krog. To verjetno pomeni, da je volilni štab protikandidata izvajal številne aktivnosti neposrednega stika z volivci in jih je na dan volitev spodbujal k udeležbi. Posledično je bila zaradi tega višja tudi udeležba na področju celotne občine.

5. Ali imate oz. ste imeli v občinskem svetu sestavljeno koalicijo?

Zdajšnja sestava občinskega sveta je prva v zgodovini občine, kjer župan ni oblikoval koalicije. Na ta način sem želel ponuditi priložnost sodelovati vsem strankam in listam pri oblikovanju občinskih projektov. Stranke oz. liste, ki pri delu v dobro občine ne bodo hotele sodelovati, se bodo pač morale same postaviti v opozicijo, res pa je, da ima SDS kot stranka, s podporo katere sem bil izvoljen za župana, v občinskem svetu 9 svetnikov od 21 in s tem dokaj blizu večine v občinskem svetu. Po desetih sejah občinskega sveta ugotavljam, da je bila odločitev o neoblikovanju koalicije zaenkrat pravilna, saj so odločitve na občinskem svetu v veliki večini primerov soglasna, torej jih podprejo vse svetnice in svetniki občinskega sveta. Podobno je bilo tudi v prejšnjih mandatih, ko sem deloval kot podžupan, leta 2006 je župan oblikoval koalicijo SDS in NSi, ki sta skupaj šteli 11 glasov od 21, vendar tovrstnega preglasovanja opozicije pri nobenih odločitvah občinskega sveta ni bilo. Stranke, ki so bile v opoziciji, so praviloma glasovale proti pri kadrovskih vprašanjih oz. kadrovskih zadevah.

6. V občini Ivančna Gorica je opazno naraščanje podpore neodvisnim listam. Kako komentirate uspeh neodvisnih list kandidatov v občinskem svetu?

Na volitvah 2010 se je sploh prvič zgodilo, da sta bili v občinski svet občine Ivančna Gorica izvoljeni dve neodvisni listi. Iz analize rezultatov lahko ugotovimo, da so se k neodvisnim listam prelili glasovi t.i. levosredinskih političnih strank, SD, LDS in Zares, delno tudi SLS in NSi. Le podpora SDS je bila skoraj enaka. Rezultati dokazujejo, da volivci nagradijo delo stranke skozi celotno štiriletno obdobje. Na področju naše občine razen stranke SDS dela ostalih strank v preteklem mandatu ni bilo čutiti. V neodvisnih listah pa so volivci očitno videli alternativo stranki, ki je v Ivančni Gorici na oblasti že od ustanovitve občine dalje.

7. Menite, da lahko neodvisne liste postanejo vodilna sila v občinskem svetu?

Menim, da take bojzani za občino Ivančna Gorica ni, ker so se očitno tudi nekatere ostale stranke zavedle, da brez resnega dela tudi dobrih rezultatov na volitvah ne morejo pričakovati. Sicer pa po mojem mnenju popolnoma neodvisnih list in neodvisnih kandidatov ni, saj je vsak, ki deluje v politiki, od nekoga odvisen. Če ne od drugega, pa je na koncu odvisen od volivec, katerim mora položiti račune. Sicer pa je delovanje in obstoj političnih strank nujen pogoj za obstoj demokracije. Izvoljeni so praviloma aktivni toliko časa, da uresničijo cilje, zaradi katerih so se pravzaprav odločili kandidirati, potem pa prenehajo z delovanjem. Če pa v občinski svet ali na določeno funkcijo niso izvoljeni, pa jih že naslednji dan po volitvah ne najdemo več na političnem prizorišču. To se je v občini Ivančan Gorica zgodilo z vsemi neodvisnimi listami kandidatov, ki so bili na preteklih volitvah neuspešni.